

Uppföljning av boendestöd LOV funktionsnedsättning

2014-02-17

Anna Spångmark

Sofia Rooth Andersson

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och förutsättningar.....	3
1.1	Inledning.....	3
1.2	Uppdraget.....	3
2	Metod.....	3
3	Målgrupper.....	4
4	Insatsen.....	5
4.1	Mål och syfte med insatsen.....	6
4.2	Socialtjänstens brukarundersökning	6
4.3	Omfattning av insatsen	6
5	Anordnare LOV.....	8
6	Personal.....	9
6.1	Utbildning och kompetensutveckling	9
6.2	Kompetensutveckling.....	9
6.3	Personalomsättning	9
6.4	Timanställning.....	9
7	Dokumentation för den enskilde.....	10
8	Ledningssystem för kvalitet	10
8.1	Synpunkter, klagomål och missförhållanden	10
8.2	Brukaruppföljningar och brukarinflytande.....	10
9	Boendestöd och hemtjänst	11
9.1	Serviceinsatser.....	11
9.2	Skäl att bevilja boendestöd och hemtjänst.....	11
10	Avtalsuppfyllelse LOV.....	12
11	Slutsatser.....	12
12	Fortsatt uppföljning	12

I Bakgrund och förutsättningar

I.1 Inledning

Boendestöd har utvecklats som en insats för personer med psykisk funktionsnedsättning sedan psykiatrireformen i mitten av 1990-talet. Begreppet boendestöd definieras inte särskilt i lagstiftningen men är nu en etablerad insats enligt socialtjänstlagen (SoL).

Socialstyrelsens termbank definierar boendestöd som ”bistånd i form av stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper i eget boende. Med särskilda målgrupper avses personer med funktionsnedsättning eller missbruksproblem”

Boendestöd till personer med funktionsnedsättning är en praktisk och social insats för personer över 18 år som bor i ordinärt boende. Boendestöd syftar till att underlätta för den enskilde att hantera sin vardag. Insatsen är inte begränsad till hemmet utan kan även ges utanför boendet. Det totala antalet personer i landet som får boendestöd har ökat med 65 % under åren 2007-2011¹.

Boendestöd ingår sedan 2010 i Nacka kommuns kundvalssystem enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV).

Boendestöd kan också ges i särskilt boende men ingår då inte i Nacka kommuns kundvalssystem.

I.2 Uppdraget

Uppdraget från enhetschef Eva Ralling, enheten funktionsnedsättning omfattar:

- Avtalsuppföljning LOV
- Uppföljning av innehållet i insatsen
- Kartläggning av antalet personer som har både hemtjänst och boendestöd och skäl till att bevilja den enskilde båda insatserna.
- Kan boendestödjare även tillgodose behov av serviceinsatser tillsammans med aktivt motivationsarbete för att den enskilde ska medverka?
- Vilka för/nackdelar finns med att den enskilde har både boendestöd och hemtjänst?
- När finns behov av rena serviceinsatser utöver boendestöd?
- Ger insatsen boendestöd goda levnadsvillkor för personer tillhörande LSS personkrets?

2 Metod

Uppföljning har skett genom:

- Enkät till anordnarna
- Uppföljningsbesök
- Enkät till handläggarna
- Socialtjänstens brukarundersökning

¹ Socialstyrelsens lägesrapport 2013

- Granskning av dokumentation hos anordnare
- Genomgång av ett tiotal akter hos myndigheten (motivering till beslut mål och syfte med insatsen för den enskilde, skäl till att bevilja både hemtjänst och boendestöd i förekommande fall)

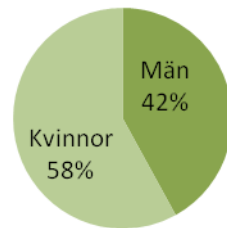
3 Målgrupper

Boendestöd ges till personer över 18 år som bor i ordinärt boende och tillhör någon av följande målgrupper.

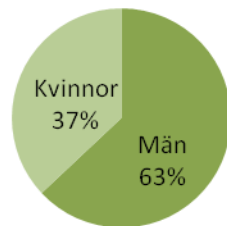
- Personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar
- Personer med begåvningsmässiga funktionsnedsättningar
- Personer med psykiska funktionsnedsättningar
- Personer med missbruksproblematik

Totalt har cirka 203 personer insatsen boendestöd enligt LOV som redovisas i tabellerna nedan. Utöver dessa personer finns 15 personer över 65 år som handläggs på äldreheten .

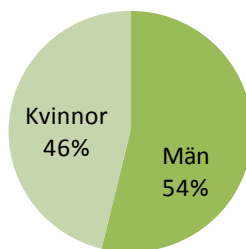
**Personer med psykiska
funktionsnedsättningar.
Totalt 120 kunder**

**Personer med begåvningsmässiga
eller neuropsykiatriska
funktionsnedsättningar. Totalt 70
kunder**

**Kunder med missbruksproblematik
Totalt 13 kunder**

4 Insatsen

4.1 Mål och syfte med insatsen

Syftet med boendestöd för personer med funktionsnedsättningar är att behålla eller öka den enskildes funktionsförmåga och att bidra till ökad självständighet. För att detta ska bli möjligt måste boendestödet vara flexibelt efter kundens individuella förutsättningar. Stödet ska hjälpa till att kompensera för de svårigheter kunden har. Stödet kan ges både i och utanför bostaden

Exempel på uppdrag till boendestödjare kan vara att

- hjälpa till att strukturera vardagen
- planera genomförandet av praktiska göromål i hemmet
- lära sig att sköta praktiska göromål
- bryta social isolering
- komma igång med aktiviteter eller sysselsättning
- stöd i kontakter med sjukvård, försäkringskassa, arbetsförmedling och andra myndigheter
- uppmärksamma förändringar i kundens hälsa
- stöd i nykterhet eller att dricka mindre
- förhindra inläggning på grund av missbruk
- förhindra vräkning

För LSS målgrupp är insatsen oftare praktiskt pedagogisk. Kunderna ska till exempel lära sig att sköta praktiska hushållsysslor vid flytt till eget boende.

För socialpsykiatrins målgrupp är insatsen oftare mer vägledande och strukturerande då kunderna både kan och vet hur sysslorna ska utföras men behöver stöd i att planera och strukturera.

Två kunder i Nacka är beviljade boendestöd i väntan på plats på boende. Båda personerna tillhör LSS personkrets.

Synpunkter finns från handläggare att benämningen boendestöd endast ska innefatta de målgrupper som finns i definitionen från socialstyrelsen och att stöd i vardagen för andra grupper får en annan benämning.

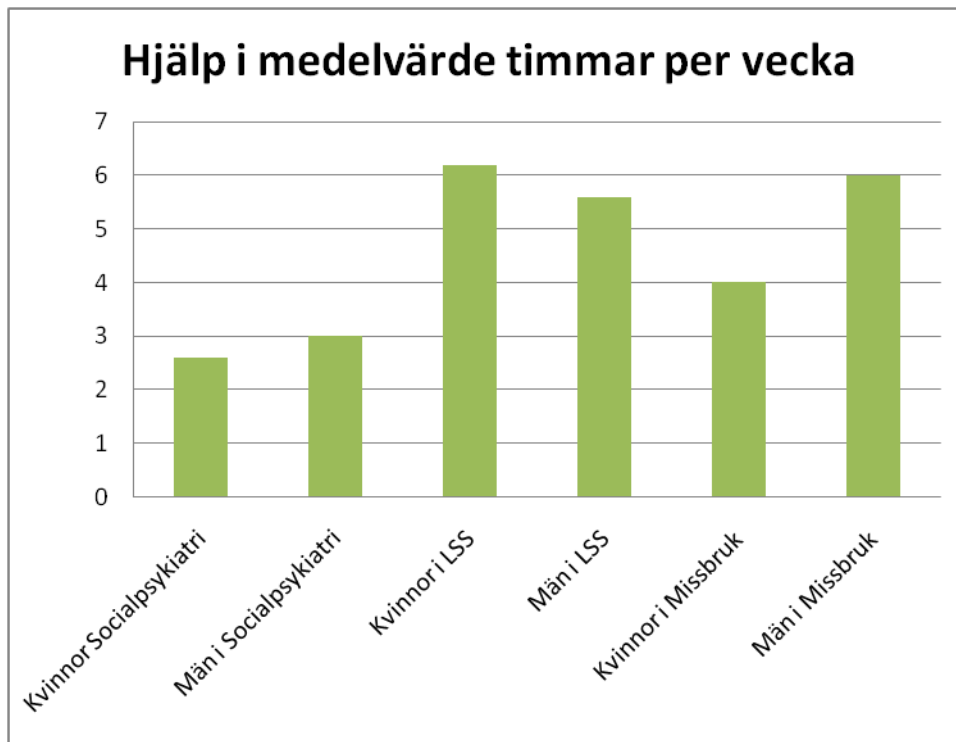
4.2 Socialtjänstens brukarundersökning

I en enkätundersökning till personer med neuropsykiatriska och begåvningsmässiga funktionsnedsättningar får anordnarna 4,2 poäng på en femgradig skala. För målgruppen missbruk och psykiska funktionsnedsättningar ingår boendestöd i en större brukarundersökning och insatsen boendestöd kan inte särskiljas ur totalresultatet vilket är en brist.

4.3 Omfattning av insatsen

I oktober 2013 var det 203 kunder som hade boendestöd enligt LOV. Det finns en viss skillnad i den genomsnittliga omfattningen på stödet i

i de olika målgrupperna vilket framgår i tabellen nedan

Inom socialpsykiatrin är kunderna beviljade mellan 0,5 till 16,5 timmar i veckan. Medel är 2,8 timmar i veckan. Av 119 kunder så är det bara en person som har mer än 10 timmar i veckan.

Inom LSS målgrupper är kunderna beviljade mellan 1 till 29 timmar i veckan. Medelvärdet är 5,8 timmar i veckan. Av 71 kunder har 11 kunder mer än 10 timmar i veckan.

Eftersom stödet inte är tidsmässigt omfattande så medför det att stödet kan utebli under en längre tid om kunden tackar nej eller inte vill ta emot vikarie. Alla anordnare anger dock att de har rutiner för att säkerställa att stödet inte uteblir vid ordinarie boendestödjares sjukdom. De anger vidare att de har rutiner för att rapportera till biståndshandläggare om kunden tackar nej till boendestödet upprepade gånger.

5 Anordnare LOV

Boendestöd är ett kundval enligt Lagen om Valfrihetssystem. Det innebär att alla företag som uppfyller de uppställda kraven blir godkända anordnare för insatsen boendestöd. Anordnaren kan välja att ansöka om godkännande för en eller flera av målgrupperna Boendestödet utförs alla dagar i veckan och även på kvällar under vardagar.

Det finns för närvarande tio stycken anordnare av boendestöd inom valfrihetssystemet. För de som inte kan eller vill välja är den kommunala anordnaren VSS icke-valsalternativ.

I tabellen nedan framgår vilka målgrupper anordnarna är godkända för.

funktionsnedsättning	begåvningsmässig	neuropsyk	psykisk	missbruk
AAA OLU Assistans	x	x		
Anlita Sociala Omsorgspe	x	x		
Curanda Vårdassistans	x	x		
J.N Youth and Care	x	x		
Mix Medicare AB		x	x	
Nytida		x	x	x
OmsorgsCompagniet	x	x	x	x
Stöd och Resurs			x	
Resursteamet	x	x		
VSS, Nacka kommun	x	x	x	

Nedan visas en tabell över hur många kunder från Nacka respektive anordnare har från varje målgrupp. De 15 kunderna som handläggs på äldreheten har inte räknats med.

funktionsnedsättning	begåvningsmässig	neuropsyk	psykisk	missbruk	totalt
AAA OLU assistans	1				1
Anlita sociala omsorgspedagogen			2		2
Curanda vårdassistans	3	1			4
J.N Youth and care	4	1			5
Mix Medicare AB					0
Nytida	1	3	2		6
OmsorgsCompagniet	15	22	3	13	53
Resursteamet		13	1		14
Stöd och Resurs					0
VSS, Nacka kommun		5	113		118
totalt	24	47	119	13	203

Mix Medicare AB och Stöd och Resurs, autism i fokus har för närvarande inga kunder och har därför inte granskats i denna uppföljning.

Flera av anordnarna har även andra verksamheter som angränsar, till exempel hemtjänst, personlig assistans, gruppboenden eller daglig verksamhet. De flesta anordnarna har speciell boendestödspersonal men vid behov av vikarier så används personal från de andra verksamheterna.

Två av anordnarna har anhörganställda boendestödjare.

Handläggarna är nöjda med boendestödsinsatserna och med anordnarna. VSS som är den största anordnaren för socialpsykiatri framhålls särskilt av handläggarna från socialpsykiatrien. Handläggarna på IFO Vuxen är mycket nöjda med OmsorgsCompagniet när det gäller boendestöd för personer med missbruksproblematik.

6 Personal

6.1 Utbildning och kompetensutveckling

I avtalet är anordnarnas kompetens definierad, både ledningens och personalens. Den som utför den dagliga ledningen av verksamheten ska ha högskoleutbildning, erfarenhet av arbete med aktuell målgrupp, arbetsledarerfarenhet samt personlig lämplighet.

Grundbemanningen för personalen ska bestå av tillsvidareanställd personal. 90 procent av personalen ska enligt villkoren i avtalet med Nacka kommun ha relevant utbildning och majoriteten av personalen ska ha tre års dokumenterad erfarenhet av arbete med aktuell målgrupp. Personalen ska också få kompetensutveckling inom området.

Fyra av anordnarna har inte tillräcklig andel utbildad personal. Alla anordnare uppfyller kravet på personalens erfarenhet av arbete med aktuell målgrupp.

6.2 Kompetensutveckling

Alla anordnare utom två har kompetensutvecklingsplaner för sina anställda både på enhetsnivå och på individnivå.

6.3 Personalomsättning

Personalomsättningen är mycket låg. Endast två företag har haft någon personalomsättning under 2013.

antal	anställda	slutat	personalomsättning
Nacka VSS	13	0	0
Omsorgs Compagniet i Norden AB	24	5	21%
Resursteamet i Stockholm AB	4	0	0
Curanda Vårdassistans AB	6	0	0
AAA OLU	4	0	0
Anlita Sociala Omsorgspedagogen	11	0	0
J.N. Youth and Care AB	8	0	0
Nytida	7	2	29%

6.4 Timanställning

Andelen tid som utförts av timanställd personal under oktober 2013 är mycket låg. Alla företag utom två har en grundbemanning av tillsvidareanställd personal.

okt-13	totalt utförda timmar	utfört av timanställda	%
Nacka VSS	2672	43	2
OmsorgsCompagniet i Norden AB	1017	299	29
Resursteamet i Stockholm AB	179	0	0
Curanda Vårdassistans AB	400	60	15
AAA OLU	21	21	100
Anlita Sociala Omsorgspedagogen	104	0	0
J.N. Youth and Care AB	1334	20	1
Nytida	841	90	11

7 Dokumentation för den enskilde

Löpande social dokumentation finns för alla kunder. Majoriteten har aktuella beställningar och genomförandeplaner. En genomförandeplan ska utgå från en beställning, upprättas inom två veckor och följas upp en gång om året.

Antal kunder	203
Antal beställningar inte äldre än 12 månader	190
Antal genomförandeplaner inte äldre än 12 månader	193
Löpande social journal	203

8 Ledningssystem för kvalitet

8.1 Synpunkter, klagomål och missförhållanden

Samtliga anordnare har rutiner för att ta emot synpunkter och åtgärda dem. Sammanlagt redovisar alla anordnare 60 inkomna synpunkter. Flera av synpunkterna är positiva. De flesta synpunkterna redovisas av VSS som har flest kunder och en systematisk synpunktshantering.

Inga klagomål har inkommit genom Nacka kommuns klagomålshantering.

8.2 Brukaruppföljningar och brukarinflytande

Fem av anordnarna har genomfört egna brukarundersökningar. De resultat som är sammanställda visar att kunderna är nöjda med respektive anordnare. Endast en av anordnarna uppger att de planerar åtgärder med anledning av resultatet. Åtgärderna som planeras är att arbeta för att fler boendestödjare ska vara kända för kunderna så att välkända boendestödjare ersätter den ordinarie vid sjukdom och semester.

Samma anordnare uppger också att de planerar att arbeta för ökad delaktighet vid de möten de bjuder in kunderna till.

9 Boendestöd och hemtjänst

9.1 Serviceinsatser

Samtliga anordnare uppger att de utför serviceinsatser i form av hushållssysslor tillsammans med kunden. Syftet är då behålla eller öka kundens förmåga att klara vardagen i sin bostad genom att skapa struktur och ge pedagogisk vägledning. Boendestödjarna utför också serviceinsatser utan kundens medverkan tillfälligt om kunden av olika skäl inte kan medverka. Om behovet är stadigvarande meddelas kundens biståndshandläggare då boendestödsanordnarna inte utför rena hemtjänstinsatser stadigvarande.

Boendestöd och hemtjänst är frivilliga insatser vilket innebär att kunden kan neka att ta emot hjälp med till exempel städning även om det finns ett uppenbart behov. Boendestödjarens uppdrag kan då vara att försöka motivera kunden att ta emot hjälp.

Samtliga anordnare uppger att de har rutiner för att kontakta biståndshandläggare om kunden inte vill medverka då boendestödsanordnarna endast tillfälligt utför serviceinsatser utan kundens medverkan.

9.2 Skäl att bevilja boendestöd och hemtjänst

Av kontakt med biståndshandläggare, anordnare och genom aktgranskning framgår att hemtjänst beviljas som ett komplement till boendestöd när den enskilde på grund av funktionsnedsättning helt saknar förutsättningar att delta i hushållsarbete. Boendestöd och hemtjänst beviljas av olika handläggare på enheten funktionsnedsättning, handläggarna samverkar för att samordna insatserna.

Det är ett fåtal personer som har både hemtjänst och boendestöd och av de granskade akterna framgår att personerna har fysiska funktionsnedsättningar som medför att personerna inte kan utföra praktiska sysslor i hemmet.

Sammanlagt är det 14 personer som har både boendestöd och hemtjänst.

Hemtjänsttimmar varierar mellan 0,5 och 25 timmar i veckan.

Insatsen boendestöd beviljas för stöd som till exempel kontakt med vården, läsa papper och göra scheman för det dagliga livet.

Insatserna är olika, kräver olika kompetens hos personalen och kompletterar varandra. Utförande av boendestöd bygger på relationen mellan kund och boendestödjare och kräver specialkompetens för boendestödjaren. Ur ekonomisk synvinkel är timkostnaden högre för boendestöd än för hemtjänst.

Hemtjänst kan i vissa fall ersätta boendestödsinsats när hälsan försämras eller om personen inte längre kan eller vill medverka i hushållssysslor. Vissa delar av boendestödsinsatserna som t ex ledsagning kan ersättas av hemtjänst.

Godkända anordnare av hemtjänst kan också vara godkända anordnare av boendestöd och kunden har då möjlighet att välja samma anordnare för båda insatserna.

En risk om samma anordnare används är svårigheten att skilja på hemtjänst och boendestödsinsatsen vid utförandet. Det bör framgå tydligt av beställningen och genomförandeplanen hur uppdragen ska utföras.

10 Avtalsuppfyllelse LOV

Anordnarna uppfyller till största delen avtalsvillkoren. Två av företagen har inte haft kunder under 2012 och har därför inte granskats

Följande brister hittades:

- Två anordnare behöver utredas vidare om de uppfyller kravet på tillsvidareanställd personal i grundbemanningen
- Två företag har brister i förvaring och hantering av dokumentation
- Fyra företag uppger att de inte har tillräckligt antal utbildad personal

11 Slutsatser

- Anordnarna uppfyller till största delen villkoren i avtalet. Några anordnare behöver följas upp vidare.
- Insatsen fyller en viktig funktion, är oftast inte tidsmässigt omfattande och därmed ett kostnadseffektivt alternativ till särskilt boende.
- Insatsen bidrar till goda levnadsvillkor, ökad självständighet och möjlighet att bo i egen bostad för personer med funktionsnedsättning
- Boendestöd tillgodoser behov av serviceinsatser när de görs tillsammans med brukaren
- Endast ett mindre antal personer är beviljade både boendestöd och hemtjänst. Hemtjänst beviljas i huvudsak endast på grund av fysiska funktionsnedsättningar. Hemtjänst kan i vissa fall ersätta boendestödsinsats när hälsan försämras eller om personen inte längre kan medverka i hushållssysslor. Vissa delar av boendestödsinsatserna som t ex ledsagning kan ersättas av hemtjänst
- Möjligheten till stöd och utveckling i eget boende ger personer som tillhör LSS personkrets goda levnadsvillkor och möjlighet att delta i samhällslivet och leva som andra
- Två personer är beviljade boendestöd i ordinärt boende på grund av brist på LSS-boende. Båda personerna bedöms av handläggarna ha behov av och rätt till särskilt boende enligt LSS.
- Vid kommande brukarundersökningar är det önskvärt att undersöka kundernas uppfattning om insatsen boendestöd och inte endast som en del av totalresultatet

12 Fortsatt uppföljning

- dokumentation
- andel timanställd personal
- omfattningen av utbildad personal

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

POSTADRESS

Nacka kommun, 131 81 Nacka

BESÖKSADRESS

Stadshuset, Granitvägen 15

TELEFON

08-718 80 00

E-POST

info@nacka.se

SMS

716 80

WEBB

www.nacka.se

ORG.NUMMER

212000-0167